

OPPILASHUOLLON SUUNNITELMA

Kaustisen esiopetus

10.6.2021

Sisällys

1. Kaustisen esiopetuksen oppilashuollon tavoite	1
1.1. Kaustisen kunnan oppilas- ja opiskeluhuollon visio, missio ja arvot	3
2. Kaustisen oppilas- ja opiskeluhuollon toteuttamisen rakenne	4
2.1. Oppilas- ja opiskeluhuollon laajennettu ohjausryhmä	4
2.2. Kaustisen esiopetuksen oppilashuoltoryhmä	5
2.3. Monialainen asiantuntijaryhmä	5
3. Kaustisen esiopetuksen oppilasmäärät ja käytettävissä olevat oppilashuollon palvelut	6
3.1 Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta	7
4. Yhteisöllinen oppilashuolto	8
4.1 Yhteisöllisen oppilashuollon toimintatavat	8
4.2 Oppilashuollon toimijat	9
4.3 Oppilashuollon vuosisuunnitelma	11
4.3.1 Nivelvaiheyhteistyö esiopetuksesta kouluun	11
4.3.2 Toiminnan vuosikello	12
4.4 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus	13
4.5 Esiopetuksen kuljetuksia koskevat ohjeet	14
4.6 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	14
4.7 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa	15
4.8 Sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa	16
5. Yksilökohtainen oppilashuolto	17
5.1 Monialainen asiantuntijaryhmä	17
5.2 Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa	17
5.3 Yhteistyö perheneuvolan ja sosiaalitoimen kanssa	18
5.4 Yhteistyö sairaalaopetuksen kanssa	18
5.5 Kolmiportaisen tuen ja oppilas- ja opiskeluhuollon yhteys	18
5.6 Esiopetuksen oppilashuollon tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa, kuten perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmat	19
6. Oppilashuollon seuranta ja arviointi	20
7. Oppilas- ja opiskeluhuoltoa ohjaavat lait ja säädökset	21

1. Kaustisen esiopetuksen oppilashuollon tavoite

Oppilashuollon tehtävänä on edistää lapsen tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä luoda edellytykset hyvälle oppimiselle. Siihen kuuluu esiopetusyhteisön turvallinen arki, huolenpito sekä varhainen tuki ja hoito.

Oppilashuolto on lapsen oppimisen perusedellytyksistä, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Oppilashuolto edistää esiopetusyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja viihtyisyyttä. Oppilashuollon tulee edistää myös oppimisvaikeuksien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista. Oppilashuoltoon sisältyvät opetuksen järjestäjän hyväksymän esiopetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä siihen liittyvät palvelut, joita ovat oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa tarkoitettu neuvolan terveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa tarkoitettu kasvatuksen tukeminen. Oppilashuolto kuuluu kaikille esiopetusyhteisössä työskenteleville sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille.

Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä toimintana. Tämän lisäksi esioppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Oppilashuoltoa on jokaisen aikuisen toiminta päivittäin esiopetusyksiköissä; kuinka lapsia kohdataan, opetetaan ja ohjataan päivittäisissä tilanteissa. Oppilashuoltoon kuuluu laaja-alaisesti koko yksikön toimintakulttuuri ja kaikkien lasten hyvinvoinnin tukeminen. Oppilashuolto on ensisijaisesti ehkäisevää ja yhteisöllistä. Hyvin toimivalla oppilashuollolla pyritään tarjoamaan varhainen tuki sitä tarvitseville. Oppilashuollon oikea-aikaisilla tukitoimilla pyritään turvaamaan oppilaan koko koulupolun turvallisuus esiopetuksesta jatko-opintoihin saakka. Oppilashuollossa tärkeitä asioita ovat lapsen etu ja vanhemmuuden tuki. Esiopetuksen ja kodin yhteistyön toivotaan olevan sujuvaa, kuulumisia lapsen asioista vaihdetaan usein ja yhteyttä otetaan matalalla kynnyksellä puolin ja toisin. Arjen ympäristöt ja yhteisöt ovat lasten hyvinvointia edistäviä.

Tekstissä käytetyt termit:

Laaja-alaisesti kaikkia koulutusasteita koskevassa asiassa puhutaan yhteistermillä opiskeluhuolto, esiopetuksessa käytetään termejä oppilashuolto ja lapsi.

1.1. Kaustisen kunnan oppilas- ja opiskeluhuollon visio, missio ja arvot

Visio:

Oppilas- ja opiskeluhuolto turvaa lapsen ja nuoren koko opinpolun aikaisen hyvinvoinnin sekä terveen kasvun ja oppimisen edellytykset.

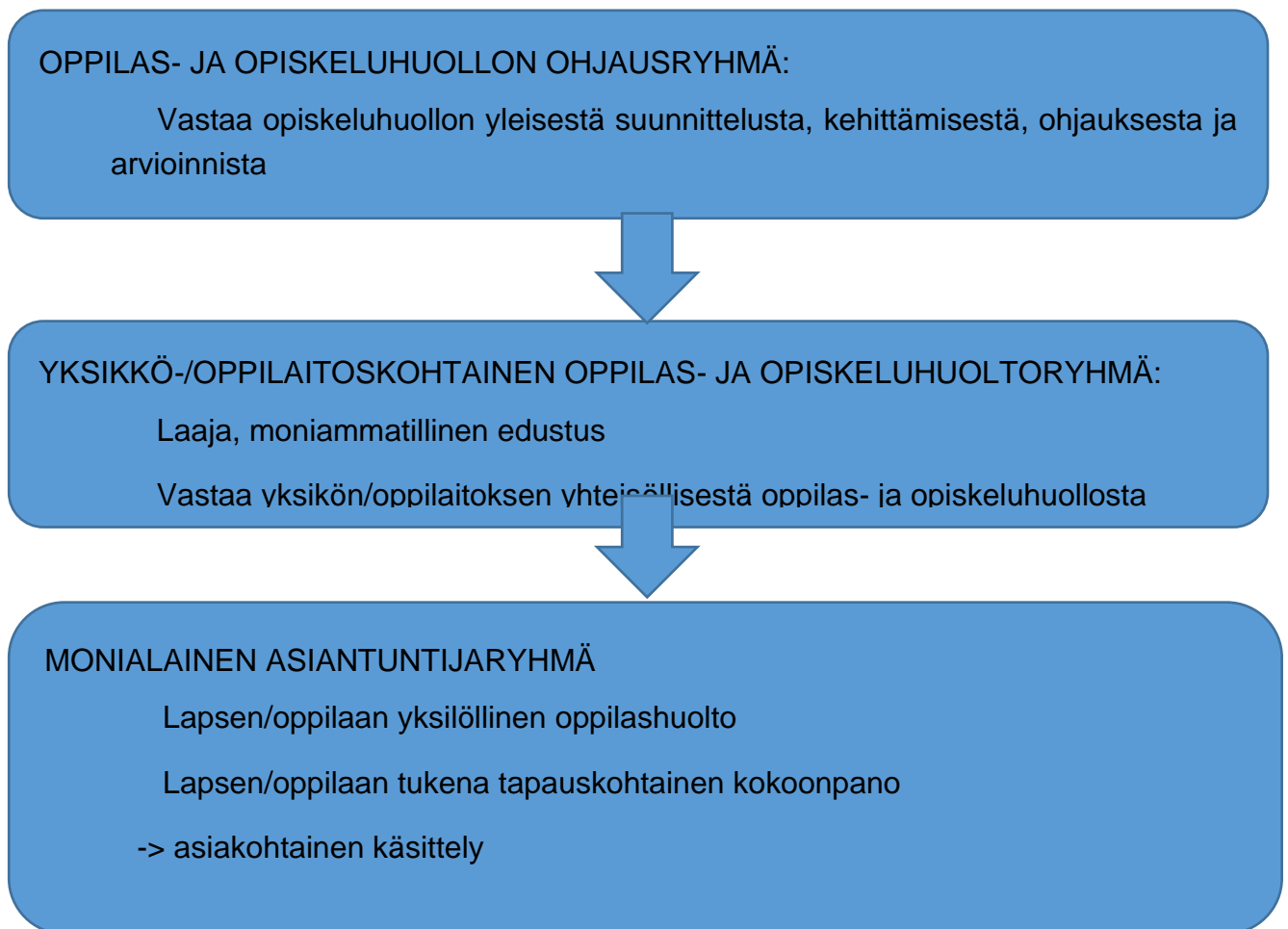
Missio:

Ennaltaehkäisevä oppilas- ja opiskeluhuolto tukee yksilön hyvinvointia, kasvua ja oppimista osana yksilön, kotien, esiopetuksen ja koulun arkea.

Arvot:

Oppilas- ja opiskeluhuolto on ennaltaehkäisevää, osallistavaa, yhteisöllistä sekä yksilön hyvinvointia edistävää. Laadukkaat oppilas- ja opiskeluhuoltopalvelut ovat yhdenvertaisesti saatavilla.

2. Kaustisen oppilas- ja opiskeluhuollon toteuttamisen rakenne

2.1. Oppilas- ja opiskeluhuollon laajennettu ohjausryhmä

Oppilas- ja opiskeluhuollon ohjausryhmään kuuluvat sivistysjohtaja-rehtori, sivistyslautakunnan valitsema edustaja, varhaiskasvatusjohtaja, keskuskoulujen rehtori, musiikkilukion rehtori, Seurakuntaopiston Kaustisen toimipisteen koulutusjohtaja, Keski-Pohjanmaan ammattiopiston Kaustisen raviopiston toimipaikkapäällikkö, kunnan koulukuraattorit sekä oppilaitosten koulu- ja opiskeluterveydenhoitajat.

Oppilas- ja opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa kunnan oppilas- ja opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista oppilas- ja opiskeluhuollon strategian linjausten mukaisesti ja se kokoontuu kaksi kertaa lukuvuodessa. Ryhmän kokoaa ja sitä johtaa sivistysjohtaja-rehtori.

2.2. Kaustisen esiopetuksen oppilashuoltoryhmä

Esiopetuksen oppilashuoltoryhmään kuuluvat varhaiskasvatusjohtaja, esiopettajat, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, koulukuraattori, lastenneuvolan terveydenhoitaja, perusopetuksen edustaja sekä huoltajien edustajat ryhmistä (valitaan vuosittain). Ryhmää johtaa varhaiskasvatusjohtaja.

Oppilashuoltosuunnitelma on tehty ja sitä toteutetaan yhteistyössä koko esiopetuksen henkilöstön, sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilöstön sekä huoltajien kanssa.

Oppilashuollon palveluista tiedotetaan huoltajille esiopetuksen pedanet-sivuilla, Kaustisen kunnan nettisivuilla sekä huoltajatapaamisissa ja vanhempainilloissa.

2.3. Monialainen asiantuntijaryhmä

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen, perheen tai esiopetusryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi.

Monialainen asiantuntijaryhmä

- perustetaan yksittäisen lapsen/perheen tueksi
- ryhmän kokoonpano vaihtelee
- asiantuntijat kutsutaan huoltajan suostumuksella
- asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön
- ryhmässä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevia asioita
- lapsen asian käsittelystä laaditaan oppilashuoltokertomus (kuraattori)
- kaikki yhteistyö tähtää lapsen edun mukaiseen toimintaan; kaikilta osin toiminnassa pidetään huoli siitä, että lapselle ja huoltajille ilmaistaan kyllin selkeästi yksilökohtaisen oppilashuoltotyön tavoite ja sitä seuraavat tukitoimet

3. Kaustisen esiopetuksen oppilasmäärät ja käytettävissä olevat oppilashuollon palvelut

Kaustisella järjestetään esiopetusta kolmessa eri ryhmässä lukuvuonna 2021-22.

- Pajalan päiväkodin esiopetusryhmä Punatulkut: **21 lasta**, varhaiskasvatuksen opettaja, kaksi lastenhoitajaa.
- Omenapuun esiopetusyksikön ryhmä Pöllöt: **21 lasta**, varhaiskasvatuksen opettaja, kaksi lastenhoitajaa, ryhmäavustaja.
- Puumalan esiopetusryhmä: **14 lasta**, varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen avustaja.

Lisäksi Kaustisen kunta on mukana opetus- ja kulttuuriministeriön toteuttamassa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa, joka kestää elokuun 2021 alusta toukokuun 2024 loppuun. Kokeilukunnat on valittu satunnaisotannalla kokeilulain (1046/2020) mukaisesti.

Kokeiluryhmään kuuluvista vuonna 2016 syntyneistä **48** lapsesta Pajalan päiväkodin toimipaikassa järjestettävään esiopetukseen hakemuksen laitto yhteensä 43 lasta. Loput suorittavat esiopetuskokeilun tavoitteet muualla kuin kokeilutoimipaikassa, mikä oli myös perheille vaihtoehto. Kokeilutoimipaikkaan hakeneiden lasten esiopetus järjestetään Pajalan päiväkodin kolmessa eri ryhmässä niin, että yhdessä ryhmässä on pelkästään kokeilun esioppilaita, 21 lasta, ja kaksi muuta ovat sekaryhmiä pienempien lasten kanssa. Toisessa on 16 esioppilasta, toisessa 6. Oppilashuollon palvelut sekä kolmiportainen tuki koskevat kokeilun aikana myös kaksivuotisen esiopetuksen oppilaita. **Oppilashuollon piirissä olevia esioppilaita on siis yhteensä 104 lasta.**

Esiopetuksessa ja esiopetuskokeilussa olevista lapsista suurin osa on lisäksi täydentävän varhaiskasvatuksen piirissä. Tämä tarkoittaa, että he tarvitsevat varhaiskasvatusta joko aamulla ennen varsinaisen esiopetusajan alkamista tai iltapäivällä sen jälkeen. Tämä varhaiskasvatus järjestetään samassa ryhmässä kuin esiopetus. Näin esiopetus ja varhaiskasvatus muodostavat eheän kokonaisuuden ja pedagogisen jatkumon koko päiväksi. Myös vuorohoitoa tarvitsevien esioppilaiden kohdalla siirtymien määrä ja kasvattajien vaihtuminen päivän aikana pyritään minimoimaan ja päivän eheyttä tukemaan rutiinien avulla. Kyläkoulun yhteydessä toimivassa Puumalan esiopetusryhmässä järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa sitä tarvitseville samoissa tiloissa esiopetuksen kanssa.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja (VEO) vieraillee esiopetusryhmissä säännöllisesti. Hän auttaa varhaiskasvatuksen henkilöstöä löytämään tuen tarpeessa olevat lapset mahdollisimman varhain. Veo konsultoi sekä esiopetuksen henkilöstöä että lasten huoltajia ja koordinoi tukea tarvitsevien lasten asioita esiopetusvuoden aikana sekä siirtymävaiheessa esiopetuksesta kouluun.

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvelukuntayhtymä Soite järjestää esioppilaiden terveydenhuoltopalvelut, terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotot. Terveydenhoitajan tarkastukset järjestetään normaalisti lasten vuosittaisilla neuvolakäynneillä, joista lasten huoltajat ovat vastuussa. Lääkärin palveluita saa neuvolan terveydenhoitajan kautta tai varaamalla ajan Tunkkarin terveystalvelukeskuksesta.

Hammashoitajan kanssa on tehty yhteistyötä, esim. hoitaja on käynyt esittelemässä suun terveydenhoitoon liittyviä asioita esiopetusryhmissä. Hammashoitola sijaitsee Tunkkarin terveystalvelukeskuksessa ja huoltajat ovat vastuussa lastensa käynneistä.

Lapsella ja perheellä on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus esimerkiksi esiopettajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan, kuraattorin tai koulupsykologin arvion perusteella, ja lasta on tarvittaessa ohjattava saamaan myös muita palveluja. Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki edellyttää, että lapselle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti kuraattorin tai psykologin kanssa viimeistään seitsemäntenä pyyntönsä jälkeisenä työpäivänä, kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana päivänä. Keskustelu kuraattorin tai psykologin kanssa on järjestettävä myös lapsen huoltajan tai muun henkilön pyynnöstä. Myös muu asiantuntija voi ottaa yhteyttä kuraattoriin/psykologiin lapsen avun tarpeesta. Lapsen huoltajalle on annettava tieto yhteydenotosta. Kuraattori käy kaikissa esiopetusryhmissä säännöllisesti. Psykologipalveluita esiopetuksen lapsille ja heidän perheilleen on saatavissa koulupsykologilta sekä Perhe- ja sosiaalikeskus Pajalan perheneuvolasta. Vastaavan kuraattorin palveluita ostetaan Toholammin kunnalta.

3.1 Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta

Kunnassa on saatavilla kuraattori-, psykologi- sekä terveydenhoitaja- ja lääkäripalveluja. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun aikana oppilashuollon palvelujen piiriin kuuluvien esioppilaiden määrä kasvaa, mikä lisää koulukuraattorin ja koulupsykologin asiakasmäärää.

Esiopettajien sekä muun henkilöstön oppilashuollollinen valmius on hyvällä tasolla. Tähän valmiuteen kuuluu yhteisöllisen oppilashuollon toimintatapojen tuntemus, arjen huolenpito ja välittäminen. Oppilashuollon laatua pyritään jatkuvasti kehittämään ja arvioimaan. Esiopetusyhteisö pyrkii löytämään toimintakulttuuria kehittämällä ratkaisuja ryhmissä vuoden mittaan esille tuleviin haasteisiin. Monialainen yhteistyö on keskeistä. Oppilashuollossa pyritään toimimaan ongelmia ennaltaehkäisevästi sekä varhaisen puuttumisen periaatteella. Jos oppilashuollossa sovitut tukitoimet eivät ole riittäviä vastaamaan ryhmän haasteisiin, on moniammatillisesti mietittävä ryhmään rakenteellisia ratkaisuja kuten henkilöstön lisäresursseja.

4. Yhteisöllinen oppilashuolto

4.1 Yhteisöllisen oppilashuollon toimintatavat

Esiopetusyhteisön turvallinen arki muodostuu lasten hyvinvointia tukevista rakenteista ja toimintakulttuurista. Niitä kuvaavat:

- Kaustisen kunnan esiopetussuunnitelma
- Kaustisen kunnan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma
- Esiopetuksen turvallisuussuunnitelma kriisisuunnitelmineen, tapaturmien ehkäisy- ja ensiapuohjeineen
- Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma
- Kuljetusohjeet ja -suunnitelmat
- Ruokailun järjestäminen ruokalistoineen ja erityisruokavalioineen

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. Esioppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa ryhmän toiminnasta sekä oppilashuollosta esiopetuksen pedanet-sivuilla, Kaustisen kunnan nettisivuilla, Daisyn kautta sekä vanhempainilloissa.

Arjen huolenpito kuuluu esiopettajien sekä muun henkilökunnan jokapäiväiseen toimintaan edellä lueteltujen kirjattujen ohjeiden mukaisesti. Siinä korostuu vuorovaikutuksen laatu. Se on lapsen aitoa kohtaamista ja kuulemistä. Hyvinvointia vahvistava myönteinen ja kannustava palaute sekä esiopettajan omat tukitoimet tai ohjaaminen tukitoimiin. Tärkeää on huolen puheeksi ottaminen, koska usein jo pelkkä keskustelu riittää lapsen tilanteen korjaamiseen.

Varhainen tuki ja hoito tarkoittavat varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluita, lastenneuvolan terveydenhoitoa, koulukuraattorin ja -psykologin palveluita sekä perheneuvolan ja sosiaalitoimen kanssa tehtävää yhteistyötä perheiden tueksi sekä ohjaamista mahdollisiin terapiapalveluihin. Yhteistyössä huoltajien kanssa selvitetään lapsen tilannetta ja sovitaan tarvittavista tukitoimista. Yhteistä keskustelua perheiden ja esiopetuksen välillä pyritään pitämään yllä koko ajan.

Suunnitelma esioppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä suunnitelma toiminnasta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa sisältyvät esiopetuksen turvallisuussuunnitelmaan. Turvallisuussuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa.

4.2 Oppilashuollon toimijat

Esiopetuksen oppilashuoltoryhmä Kaustisella

Kaikki esiopetuksen piirissä olevat lapset kuuluvat esiopetuksen oppilashuollon piiriin. Esiopetuksen oppilashuoltoa koordinoi ryhmä, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa (marras- ja helmikuu). Tähän oppilashuoltoryhmään kuuluvat varhaiskasvatusjohtaja, esiopettajat, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, koulukuraattori, lastenneuvolan terveydenhoitaja, perusopetuksen edustaja sekä huoltajien edustajat ryhmistä (valitaan vuosittain). Ryhmää johtaa varhaiskasvatusjohtaja.

Varhaiskasvatusjohtaja

- johtaa yhteisöllistä oppilashuoltoa
- kutsuu koolle esiopetuksen oppilashuoltoryhmän kaksi kertaa vuodessa
- koordinoi ja arvioi oppilashuoltoa yhdessä oppilashuoltoryhmän kanssa

Esiopettaja

- vastaa oman ryhmänsä yhteisöllisestä opiskeluhuollosta yhdessä muun henkilöstön kanssa
- tekee ryhmän kanssa yhdessä toiminnan pelisäännöt Kaustisen esiopetussuunnitelmaa sekä esiopetuksen vuosisuunnitelmaa noudattaen
- ottaa huolensa puheeksi aina ensin lapsen huoltajien kanssa ja sopii yhteistyöstä huoltajien kanssa
- pitää huoltajien kanssa esioppilasta koskevan VASU-keskustelun (varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelu)
- järjestää tarvittaessa monialaisen asiantuntijaryhmän palaverin lapsen ja huoltajien kanssa, hän voi pyytää työparikseen lapsen kanssa sovittavia muita toimijoita
- reagoi lapsen terveydellisiin muutoksiin, motivaation laskuun, pitempiaikaiseen alakuloisuuteen, vuorovaikutusongelmiin, työrauhaongelmiin, runsaisiin myöhästymisiin tai poissaoloihin
- saa apua muilta oppilashuollon toimijoilta (varhaiskasvatusjohtaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, koulukuraattori, lastenneuvolan terveydenhoitaja ym.)

Huoltajat

- huoltajan on oltava tietoinen huollettavansa esiopetukseen liittyvistä asioista.
- pitävät säännöllistä yhteyttä esiopettajan ja muun kasvatushenkilöstön kanssa
- ilmoittavat poissaolosta heti esiopetusryhmään, ennalta tiedossa olevista pidemmistä poissaoloista on tehtävä lisäksi kirjallinen ilmoitus varhaiskasvatusjohtajalle esim. sähköpostitse
- osallistuvat vähintään yhteen VASU-keskusteluun esiopettajan kanssa kerran vuodessa
- osallistuvat vanhempainiltoihin ja esiopetuksen tapahtumiin
- osallistuvat oman lapsensa osalta yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön tarvittaessa

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja

- on esiopettajan ja muun kasvatushenkilöstön tuki ja konsultti
- vastaa tuen tarpeen varhaisesta havaitsemisesta yhdessä esiopettajan kanssa ja tehostetusta/erityisestä tuesta esikoulussa
- ohjaa yhdessä esiopettajan kanssa lapsen/perheen psykologille tai muuhun arvioon tarvittaessa
- on erityisvarhaiskasvatuksen asiantuntija, joka työskentelee yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, huoltajien sekä esioppilaiden ja heitä tutkivien ja kuntouttavien tahojen kanssa.
- miettii yhdessä toimintatapoja esiopetusryhmän henkilöstön kanssa esioppilaan oppimis- ja muissa vaikeuksissa (sopeutuminen, keskittyminen, alisuoriutuminen) tai koko ryhmän toimintatapojen parantamiseksi
- kutsuu koolle tarvittaessa esioppilaan yksilökohtaisen moniammatillisen oppilashuoltoryhmän
- käy säännöllisesti esiopetusryhmissä (n. 1 krt/kk)
- pitää esioppilaille artikulaatioseulat, ohjaa lapsen tarvittaessa puheterapeutin artikulaatioharjoitusryhmiin, pitää tarvittaessa artikulaatioryhmiä esiopetusvuoden keväällä
- vastaa esioppilaiden ryhmämuotoisesta kouluvalmiustutkimuksesta esiopetusvuoden tammi-helmikuussa
- järjestää yhdessä esiopettajan kanssa tarvittavat yksittäisiä lapsia koskevat arviointi- ja tiedonsiirtopalaverit kouluun

Lastenneuvolan terveydenhoitaja

- on terveydenhoidon asiantuntija
- toteuttaa esiopetuksessa olevien lasten yksilölliset terveystarkastukset ja terveysneuvonnan (ajan varaaminen huoltajien vastuulla)
- pitää tarvittaessa yhteyttä huoltajiin ja muihin yhteistyötahoihin
- osallistuu esiopetuksen oppilashuoltoryhmään ja tarvittaessa yksilölliseen moniammatilliseen oppilashuoltopalaveriin

Koulukuraattori

- kuraattoripalvelut ovat osa esiopetuksen oppilashuollollisia palveluja
- on lapsen auttaja, kun lapsella on ongelmia kaverisuhteissa, esiopetuksessa, kotona, vapaa-aikana, yksinäisyydessä, kriisi- ja suruasioissa, tai jos hän on joutunut rikoksen uhriksi
- vierailee kaikissa esiopetusryhmissä säännöllisesti. Kuraattori informoi huoltajia lapsen hänelle kertomista asioista. Vanhemmat voivat myös varata ajan kuraattorilta joko lapselleen tai tulla yhdessä lapsensa kanssa keskustelemaan.
- ohjaa tarvittaessa lapsen ja perheen Perhe- ja sosiaalikeskus Pajalaan (mm. lastensuojelun ja perheneuvolan palvelut) sekä keskussairaalan lasten ja nuorten psykiatrisen poliklinikan palveluihin
- osallistuu esiopetuksen oppilashuoltoryhmään ja tarvittaessa yksilölliseen moniammatilliseen oppilashuoltopalaveriin

4.3 Oppilashuollon vuosisuunnitelma

4.3.1 Nivelvaiheyhteistyö esiopetuksesta kouluun

Lapsen siirtyessä peruskouluun tai toiseen esiopetusryhmään on erittäin tärkeää, että tarpeellinen tieto henkilökohtaisista tuen tarpeista ja opetusjärjestelyistä siirtyy oppijan mukana. Huolehditaan, että aloitettu ja hyväksi havaittu tukitoimi säilyy niin pitkään kuin on tarvetta.

Tiedonsiirto eri yksiköiden välillä tehdään niin, että huoltajat ovat tiedonsiirrosta tietoisia ja heille varataan mahdollisuus osallistua oman lapsensa tiedonsiirtopalaveriin. Lapsen opetuksen kannalta välttämättömät tiedot siirretään, salassa pidettäviä muita lapseen liittyviä tietoja saa siirtää vain huoltajan suostumuksella.

4.3.2 Toiminnan vuosikello

Oppilashuollon vuosisuunnitelma

Syksy

- uusien esioppilaiden vastaanottaminen ja esiopetusryhmän toimintatapojen ja tukitoimien esittely lapsille ja huoltajille (tiedotteet, vanhempainilta)
- työskentelyn aloittaminen keväällä saatujen tietojen pohjalta (esim. tiedonsiirto varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, lapsen varhaiskasvatussuunnitelma)
- huoltajien täyttämä esiopetuksen esitietolomake (tiedot ajan tasalle Daisy-järjestelmään)
- vanhempainillat
- VASU-keskustelu (lasta koskeva varhaiskasvatuskeskustelu esiopettajan ja huoltajan välillä, vasu laaditaan kirjallisesti Daisy-järjestelmään)
- arvioidaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa lapsen mahdollinen tehostetun tai erityisen tuen tarve
- muu tarvittava info vanhemmille
- oppilashuoltoryhmän tapaaminen marraskuussa, johon kysytään vanhempien edustajat kustakin esiopetusryhmästä sekä lisäksi kaksivuotisen esiopetuksen vanhempien edustaja

Kevät

- oppilashuoltoryhmän tapaaminen helmi-/maaliskuussa
- esiopetuksen toimintakulttuurin arviointi + kehittäminen
- lapsen VASUN tavoitteiden toteutumisen arviointi
- tiedonsiirtolomakkeen täyttäminen yhdessä huoltajien kanssa (esiopetuksesta kouluun) toukokuuhun mennessä
- esiopettajan ja tulevan alkuopettajan tapaaminen ja tiedon siirtäminen esiopetuksesta kouluun tiedonsiirtolomakkeiden pohjalta, mukana myös erityisopettajat ja tarvittaessa muuta henkilökuntaa, huoltajia tiedotetaan yhteistyöstä lapsen tulevan koulun kanssa
- tarvittaessa mahdolliset lapsikohtaiset tiedonsiirtopalaverit, jossa mukana huoltajat, esiopettaja, tuleva alkuopettaja sekä tarvittaessa erityisopettajat tai muuta henkilökuntaa

- tutustumispäivä esi- ja perusopetukseen toukokuussa, kutsukirjeiden lähettäminen ennen tutustumista

Koko lukuvuoden aikana

- oppilashuoltoryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa
- yhteydenpito kotiin säännöllistä: tuonti- ja hakutilanteissa syntyvät keskustelut, puhelut, tekstiviestit, sähköpostit, kuukausitiedotteet, lapsen VASU-keskustelut, esiopetuksen pedanet-sivut, kunnan nettisivut, Daisy
- yhteiset tapahtumat varhaiskasvatuksen ja muiden yhteistyötahojen kanssa
- koulukuraattorin ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan käynnit esiopetusryhmissä
- lastenneuvolan terveydenhoitajan terveystarkastukset
- esiopettajien tapaamiset noin kerran kuussa, koulutukset ja muu henkilöstön voimavarojen lisääminen (esim. kehityskeskustelut)
- esioppilaan ja perheen ohjaaminen koulun ulkopuolisille asiantuntijoille (esimerkiksi lastenneuvola, perheneuvola, terapeutit)
- kannustetaan kaikkia osapuolia yhteydenpitoon puolin ja toisin

4.4 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Turvallisuussuunnitelmasta:

Tapaturmien ehkäisemiseksi ja vahinkojen lievittämiseksi:

- noudatetaan turvallisia työtapoja
- ilmoitetaan havaitut riskitekijät esimiehelle
- opetellaan tekemään hätäilmoitus
- selvitetään, missä on ensiapuvälineitä
- henkilöstöllä riittävät ensiaputaidot, tarvittava taitojen ylläpito ja kertaus
- henkilökunnalle pyritään järjestämään koulutusta ensiaputaitojen päivittämiseksi ajan tasalle (Hätäensiapu, ensiapu 1)

Kaikista varotoimenpiteistä ja ohjeista huolimatta vahinkoja voi sattua.

Tapaturman sattuessa toimi seuraavasti:

- anna tarvittava ensiapu
- ilmoita tapahtuneesta heti huoltajalle ja esimiehelle
- hälytä ambulanssi, mikäli sitä tarvitaan,
- lievemmissä tapauksissa sovitaan huoltajien kanssa jatkotoimenpiteistä
- järjestä tarvittaessa onnettomuuspaikalle vartiointi estämään lisäonnettomuudet

Ryhmissä/yksiköissä on aina ensiaputarvikkeita, joita tulee päivittää kerran vuodessa. Ensiapulaukut otetaan mukaan aina retkille.

4.5 Esiopetuksen kuljetuksia koskevat ohjeet

Koulukuljetukset järjestetään turvallisesti koulukuljetuksiin oikeutetuille oppilaille. Kuljetussopimuksissa koulukuljetusten järjestäjien kanssa varmistetaan koulukuljetusten turvallinen järjestämistapa. Lukujärjestyksiä suunniteltaessa lasten koulukuljetusten odotusajat pyritään minimoimaan. Mahdolliset odotustunnit järjestetään yksikössä/ koululla valvotusti. Syksyllä ennen koulun alkua jokaisen kuljetusoppilaan kotiin lähetetään koulukuljetuksen ohjeistus ja aikataulut. Ohjeistuksessa kuvataan turvallisen koulukuljetuksen toimintatapa ja koulukuljettajan, oppilaan, kodin ja koulutuksen järjestäjän oikeudet ja velvollisuudet, joilla oppilaiden turvallisuus varmistetaan. Esioppilaita koskien on sovittu, että linja-auton etuosasta on varattu ensimmäiset istumapaikat heitä varten. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun oppilaille kuljetusetuus on ensisijaisesti kuljetusavustus, joka myönnetään perheelle.

4.6 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaaminen on kiellettyä ja siihen puututaan aina. Esiopettaja sekä ryhmän muu kasvatushenkilöstö pyrkivät opetuksessaan ja kasvatuksessaan tukemaan koko lasten ryhmäytymistä niin, että esiopetuksessa kaikkia kohdellaan tasavertaisesti ja toista kunnioittaen.

Tässä oppilashuoltosuunnitelmassa on kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma-liite, joka täytetään ryhmissä vuosittain. Tarkemmat suunnitelmat lasten suojaamiseksi

väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä löytyvät esiopetusyksiköiden turvasuunnitelmista.

4.7 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Äkillisen kriisin sattuessa esiopetus edustaa pysyvyyttä ja jatkuvuutta. Kun lasta tai perhettä kohtaa kriisi, esiopetuksen kunnioittava suhtautuminen tilanteeseen on lähtökohtana. Kodin kanssa sovitaan, miten tapahtunutta mahdollisesti esiopetuksessa käsitellään ja/tai siitä tiedotetaan. Apuna asian käsittelyssä on turvallisuussuunnitelman liitteenä oleva kriisisuunnitelma.

Jos esiopetuksessa tapahtuu kriisi, sen laadusta riippuen valitaan sopiva toimintatapa turvallisuussuunnitelmaa noudattaen. Tiedottamisvastuu on varhaiskasvatusjohtajalla tai sivistysjohtajalla ja tiedottamisen muoto ja laajuus tulee harkita tarkkaan tilanteen mukaan. Kaikella toiminnalla pyritään pitämään lapset turvassa, rauhoittamaan akuutti tilanne ja helpottamaan kriisistä toipumista.

Käytävissä on tarvittaessa myös Soiten kriisiryhmä, jonka asiantuntijoita voidaan hyödyntää asian jatkokäsittelyssä. Kriisin vakavuus huomioidaan arjessa erilaisin helpotuksin, vaikkakin arkirutiineista pyritään pitämään kiinni. Esiopettajalla on silloin mahdollisuus arkitilanteissa havaita erityisesti lisäapua tarvitsevat. Kriisitilanteen ollessa akuutti, erilaiset tunnereaktiot sallitaan ja niihin voidaan vastata.

Uhka- ja vaaratilanteet

Lapsille opetetaan esiopetuksessa elämää varten

- sosiaalisia taitoja ja väkivallatonta käyttäytymistä,
- sallitun ja kielletyn käyttäytymisen ja koskettelun rajat

Tavoitteena on aikaansaada viihtyisiä, turvallinen ja hyvinvointia edistävä esiopetus, jossa vaaratilanteita pyritään ennaltaehkäisemään.

Jokainen aikuinen esiopetuksessa ohjaa ja tukee lasta ja järjestää turvallisen ilmapiirin ryhmään. Samoin esiin tulleisiin vaaratilanteisiin puututaan antamalla niihin liittyviä ohjeita tarpeen mukaan ja tiedotetaan esimiehiä ja kiinteistöhoitajia. Tarkemmat ohjeet erilaisiin ilmeneviin riskeihin löytyvät turvallisuussuunnitelmasta.

4.8 Sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa

Lapsen ja nuoren lääkehoito on kodin vastuulla, huoltajat ovat velvollisia antamaan riittävät kirjalliset ohjeet. Esiopetuksen henkilöstöä informoidaan lasten sairauksista, erityisruokavalioista, allergioista tai lääkityksistä. Lapselle laaditaan mahdollisimman pian lääkehoitosuunnitelma, jossa sovitaan muun muassa seuraavia asioita: kuka seurannan ja lääkityksen tekee, missä lääkkeitä säilytetään sekä hänelle riittävä varahenkilöstö. Lapsen lääkitykset pyritään järjestämään niin, että ne tapahtuisivat kotona ennen ja jälkeen esiopetuspäivän. Ellei se ole mahdollista, hoito ja lääkitys hoidetaan esiopetuksen aikana. Asia edellyttää kunnollista perehdyttämistä ko. sairauden hoitoon. Perehdytyksessä hyödynnetään tarvittaessa terveydenhuollon ammattilaisia. Tarvittaessa myös terveydelliseen hoitoon ja lääkitykseen ohjataan riittävästi avustajan resurssia. Erityisruokavalioista huoltaja ilmoittaa erillisellä lomakkeella kouluruokailun järjestäjälle.

5. Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaiseen oppilashuoltoon kuuluvat lapselle annettavat neuvolapalvelut, varhaiskasvatuksen erityisopettajan, kuraattorin ja psykologin palvelut sekä yksittäistä lasta koskevan monialaisen oppilashuollon palvelut. Myös terveydenhuollon laajat terveystarkastukset ja muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tavoitteena yksilökohtaisessa oppilashuollossa on seurata ja edistää lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Lapsille halutaan turvata varhainen tuki ja ongelmien ehkäisy. Sekä esiopetuksen arjessa että oppilashuollon tuen rakentamisessa otetaan huomioon lapsen yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet.

5.1 Monialainen asiantuntijaryhmä

Asian käsittely yksittäisen lapsen tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu oppilaan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen. Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Oppilashuollossa työtä tehdään avoimella, kunnioittavalla ja luottamuksellisella otteella. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013).

Monialaisen asiantuntijaryhmän työstä yksittäistä lasta koskevasta asiasta laaditaan aikajärjestyksessä etenevä, jatkuva kertomus. Kuraattorilla ja terveydenhoitajalla on käytössään LifeCare-tietojärjestelmä, jonne he kirjaavat yksittäisen oppilaan tiedot tavatessaan häntä henkilökohtaisella käynnillä tai osallistuessaan monialaiseen asiantuntijaryhmään.

5.2 Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa

Kodin ja esiopetuksen välinen yhteistyö on monimuotoista ja se pyritään pitämään tiiviinä, lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia tukevana. Lapsen kehitystasosta ja esiopetuksen toiminnasta riippuen tiedonkulku koteihin päin tapahtuu päivittäin haku- ja tuontitilanteissa, puhelujen, viestien ja sähköpostin välityksellä.

5.3 Yhteistyö perheneuvolan ja sosiaalitoimen kanssa

Perheneuvolan ja sosiaalitoimen työntekijät ovat esiopetuksen tärkeitä yhteistyökumppaneita. Perheneuvolan työ on koko perhettä koskevaa ennaltaehkäisevää mielenterveystyötä. Perheneuvolasta voi saada apua ja tukea lasten kasvatukseen, kasvuun ja kehitykseen liittyvissä pulmissa, parisuhdeasioissa ja erilaisissa elämäntilanteissa. Esikoulun työntekijät ohjaavat perheitä ottamaan yhteyttä perheneuvolaan.

Sosiaalitoimen kanssa tehdään yhteistyötä tarvittaessa esimerkiksi selvittämällä lapsen, nuoren ja perheen palveluiden tarvetta. Lastensuojelun lisäksi sosiaalihuoltolain alaisia palveluita ovat ohjaus, neuvonta, perhetyö ja toimeentulo.

Varhaiskasvatuksen palveluksessa olevat henkilöt ja terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan sosiaalihuollosta vastaavalle taholle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Lastensuojelullisesta huolesta voidaan tehdä joko pyyntö lastensuojelutarpeen kartoittamiseksi tai suoraan lastensuojeluilmoitus. Molemmissa tapauksissa ilmoituksen tekijä ilmoittaa asiasta myös kyseessä oleville lapsen huoltajille.

5.4 Yhteistyö sairaalaopetuksen kanssa

Esiopetus tekee tarvittaessa yhteistyötä Keski-Pohjanmaan keskussairaalan kanssa, mm. lasten ja nuorten sekä kehityspoliklinikan kanssa.

5.5 Kolmiportaisen tuen ja oppilas- ja opiskeluhuollon yhteys

Kuvaus kolmiportaisesta tuesta (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki) löytyy Kaustisen esiopetussuunnitelmasta sekä Kaustisen kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelmasta. Lapsella, jolla on tarvetta kolmiportaisen tuen muotoihin, voi olla myös tarvetta muulle oppilashuollolliselle tuelle. Kaikki oppilaan tarvitsema ja saama apu kirjataan henkilökohtaiseen oppimisen järjestämisestä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS) tai tehostetun tuen oppimissuunnitelmaan; näin varmistetaan oppilaalle mahdollisimman kokonaisvaltainen tuki.

5.6 Esiopetuksen oppilashuollon tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa, kuten perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmat

Esiopetus tekee tarvittaessa tiivistä yhteistyötä perheneuvolan ja sosiaalitoimen kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ja terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan sosiaalihuollosta vastaavalle taholle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Lastensuojelullisesta huolesta voidaan tehdä joko pyyntö lastensuojelutarpeen kartoittamiseksi tai suoraan lastensuojeluilmoitus. Molemmissa tapauksissa ilmoituksen tekijä ilmoittaa asiasta myös kyseessä oleville lapsen huoltajille.

6. Oppilashuollon seuranta ja arviointi

Esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma päivitetään vuosittain. Esiopetuksen lasten huoltajat vastaavat vuosittain sähköiseen kyselyyn ja esiopetuksen eri ryhmistä huoltajien edustajat osallistuvat esiopetuksen yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään kaksi kertaa vuodessa. Kyselyn ja ryhmässä annetun palautteen pohjalta oppilashuoltotyötä kehitetään edelleen. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan, kuraattorin ja lastenneuvolan terveydenhoitajan sekä muiden toimijoiden kanssa arvioidaan ja kehitetään yhteistyötä vuosittain oppilashuollon yhteisöllisissä tapaamisissa.

Oppilashuoltoryhmät arvioivat oppilashuollon toteutumista vuosittain ja tekevät sen pohjalta esityksiä oppilas- ja opiskeluhuollon ohjausryhmälle toiminnan kehittämiseksi.

7. Oppilas- ja opiskeluhuoltoa ohjaavat lait ja säädökset

Oppilas- ja opiskeluhuoltoon liittyvän lainsäädännön tavoitteena on turvata oppilas- ja opiskeluhuollon palvelujen saatavuus, edesauttaa yksittäisen lapsen oikeuksien toteutumista ja tukea yksiköitä/oppilaitoksia oppilas- ja opiskeluhuollon järjestämisessä lasten edun mukaisesti. Lisäksi tavoitteena on selkeyttää tietojen saantia ja luovutusta sekä henkilötietojen käsittelyä koskevia menettelyjä oppilas- ja opiskeluhuollossa.

Tässä luvussa mainitut lait ja asiakirjat toimivat myös esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelman tietolähteinä.

1287/ 2013 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

417/2007 Lastensuojelulaki 2§, 3§, 7§, 8§, 9§, 25§

628/1998 Perusopetuslaki

852/1998 Perusopetusasetus

66/1972 Kansanterveyslaki 14§

1326/2013 Terveydenhuoltolaki 17 §

626/2007 Laki kansanterveyslain muuttamisesta

621/1999 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

380/2009 Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta

519/1977 Kehitysvammalaki

72/2006 Nuorisolaki

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Kaustisen perusopetuksen opetussuunnitelma

Kaustisen perusopetuksen koulujen turvallisuussuunnitelmat liitteineen

Kaustisen perusopetuksen toimintaoppaat

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Kaustisen esiopetussuunnitelma

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Kaustisen varhaiskasvatussuunnitelma

Kaustisen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Varhaiskasvatuksen turvallisuussuunnitelma liitteineen yksiköittäin

Varhaiskasvatuslaki

Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet

Kaustisen kaksivuotisen esiopetuksen opetussuunnitelma

KIUSAAMISEN EHKÄISYN JA PUUTTUMISEN SUUNNITELMA

LUKUVUOSI _____

LAADITTU _____

KIRJAAJA _____

1. Mitä kiusaaminen on? Ryhmän yhteinen näkemys.

2. Kiusaamisen ehkäisy (Miten tässä ryhmässä ehkäistään kiusaamista?)

3. Kiusaamiseen puuttuminen (Miten ja millaisiin tapauksiin tässä ryhmässä puututaan?)

4. Suunnitelman arviointi

Milloin arvioidaan _____

Kuka arvioi _____

Suunnitelma laadittu ____/____ 20____

Ryhmän varhaiskasvatuksen opettajan allekirjoitus

Varhaiskasvatusjohtajan/päiväkodinjohtajan
allekirjoitus
